

СЕКЦІЯ 17.

ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

Порядіна Зоя Павлівна, здобувач вищої освіти факультету міжнародних відносин і журналістики

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна

Науковий керівник: Старкова Ганна Володимирівна, кандидат культурології, доцент, доцент кафедри управління соціальними комунікаціями

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна

ВПЛИВ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ НА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

В умовах війни, яку Росія веде проти України, інформаційний простір також став полем запеклої битви. Дезінформація, пропаганда та фейки ллються з ворожих ЗМІ, намагаючись дестабілізувати українське суспільство, деморалізувати людей та підірвати віру в нашу перемогу.

В таких умовах культурно-просвітницька діяльність набуває особливого значення, адже це не лише спосіб зберегти та популяризувати українську культуру, але є потужним інструментом протидії ворожим дезінформації та пропаганді.

Дезінформація — це поширення неправдивої або оманливої інформації з метою ввести в оману людей. Вона може використовуватися для різних цілей та створена навмисне заради економічних, політичних або інших вигод [1]. Також вона може включати в себе маніпулювання суспільною думкою, яка є вигідною лише для тієї сторони, яка створює дезінформаційну медіакампанію з метою досягти бажаної цілі, підрив довіри до влади, розпалювання ворожнечі та дестабілізацію суспільства, як у нашому випадку під час воєнного стану.

Культура — це не просто сукупність звичаїв, традицій та мистецтва. Це те, що формує нашу ідентичність, дає відчуття єднання та робить нас унікальними [2]. В українському суспільстві роль культури стає особливо важливою у складні часи, такі як війна. Під час війни культура стає об'єднуючим фактором для українців. Вона дає відчуття єднання та сили, допомагає зберегти нашу ідентичність та протистояти ворогу. Українська культура згуртовує людей навколо спільних цінностей, традицій та історичної пам'яті. Це дає людям відчуття опори та надії, допомагаючи їм пережити трагедії та виклики. Оскільки, як ми вже зазначили, культурна діяльність є важливою у збереженні та протистоянні ворожих атак у суспільстві, противнику необхідно ламати цю потужну національну гілку єднання, тому задля цього створюються різні види маніпуляцій та дезінформаційних медіакампаній, які вводять українців до оманливих образів, які не є притаманними для нашої культури.

Тож, для чого та як Росія заміщує культуру України за допомогою медіакампаній? По-перше, Росія веде системну кампанію з дискредитації та

знищення української культури. Вона використовує різні методи, такі як:

1. Заперечення української ідентичності та історії;
2. Привласнення української культури;
3. Поширення фейків та дезінформації про українську культуру;
4. Фінансування та підтримка антиукраїнських діячів культури.

Про те, як Російська Федерація використовує культуру у війні проти України, зазначено у дослідженні, підготовленому юристами Регіонального центру прав людини [3]. Кремль через свою культуру та її представників за кордоном прагне досягти дві цілі:

1. знецінення та нівелювання основ української культури та ідентичності з метою остаточного «м'якого знищення» та «остаточного вирішення українського питання»;

2. створення передумов для легітимації та уникнення покарання за злочини, скоєні в Україні, шляхом маніпулювання громадськими думками як всередині Росії, так і за кордоном [3, с. 3].

Підтвердженням цих думок є стаття президента Росії, опублікована на його офіційній сторінці та на сайті електронних петицій України [4], де по-перше, робиться акцент на тому, що росіяни та українці є одним народом в історичному контексті, але Захід розсварив їх. А по-друге, на підтвердження своєї позиції Путін пише наступне: Котляревський, Сковорода та Шевченко були представниками істинного «російського миру», бо збагатили літературну російську мову своїм «народним говором», бо частину творів вони написали російською мовою, а Гоголь, «патриот России, уроженец Полтавщины», писав свої твори російською мовою з вкрапленням «малороссийских народных выражений». Тобто ми чітко прослідковуємо, як за допомогою нашої культури противник створює довові потужну дезінформаційну кампанію, в яку без чіткого знання історії суспільство схильно сприймати. Через потужну пропаганду, на жаль, знижується рівень довіри українців, адже Україні постійно нав'язувалася російська культура, через це виникають складності для національної єдності, необхідної під час воєнного стану.

Основним прикладом впливу деінформаційної культурної медійної кампанії є поняття «шароварщина». Саме це є одним із методів русифікації та знищення української культури, який працює ще з часів СРСР де є нав'язування стереотипного уявлення про українців як про «шароварників». Російська пропаганда продовжує зображувати українців як невігласів, які живуть у минулому та не мають власної культури [5]. На жаль, цей образ дійсно весь час був притананим українському народу, бо не мав власного бачення та знань про свою культурну спадщину. Лише з початком повномасштабного вторгнення, українці почали виділяти де «шароварний» образ, а де аутентичний, що й почало згуртовувати націю та підвищувати інтерес до вивчення історії та традиційної спадщини України, яку спочатку намагалась знищити радянська влада, а сьогодні — Російська Федерація.

Отже, дезінформація та ворожа пропаганда становлять значну загрозу для української культури. Культурно-просвітницька діяльність є важливим інструментом протидії цій загрозі.

Культурні медіакампанії можуть відігравати важливу роль у збереженні та популяризації української культури, протидії дезінформації та ворожій пропаганді, а також у формуванні позитивного іміджу України у світі. Адже культура будь-якої

країни — це її душа, яка оберігає нації та за яку, під час війни, на полі бою свідомі патріоти кладуть свої тіла на землю.

Список використаних джерел:

1. Миронюк О. Дезінформація: як розпізнати та боротися. Юридичний факультет ЧНУ ім. Юрія Федьковича. 2023. URL: <https://law.chnu.edu.ua/dezinformatsiia-yak-rozpiznaty-ta-borotysia/>.
2. Надібська О. Національна культура в генезі національної самосвідомості. Культура народів Причорномор'я. 2003. № 39. С. 50-52.
3. «Культурна спецоперація», або як Росія використовує свою культуру у війні проти України. Аналітика Регіонального центру прав людини. 2022. URL: <https://rchr.org.ua/analytics/kulturna-speczoperacziya-abo-yak-rosiya-vikoristovuye-svoyu-kulturu-u-vijni-proti-ukrayini/>.
4. Ісаєв М. В. Украинские СМИ — Путин об Украине, единстве украинского и русского народа. Електронні петиції — Офіційне інтернет-представництво Президента України. 2021 URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/120366>.
5. Погребняк І., Ясінська М. Специфіка культурної ідентичності у проблематиці сучасних медіа. Інтегровані комунікації. 2023. 2 (16). С. 57-62.